

Sibo Rugwiza Kanobana over 'Lumumba's droom'

© Joris Casaer

Hoe is het idee voor dit boek ontstaan?

Het idee ontstond in 2023, tijdens de laatste fase van de publicatie van mijn boek 'Witte orde'. Ik ging eten met de redacteur van uitgeverij De Geus, die op dat moment de toespraken en brieven van Patrice Lumumba aan het lezen was. Ze vertelde hoe verrast ze was door de constructieve en diplomatieke toon van Lumumba's teksten. Dat beeld stond voor haar in sterk contrast met hoe hij vaak wordt neergezet, bijvoorbeeld in het boek 'Congo' van David Van Reybrouck.

Ik herkende dat gevoel. Voor mij was Lumumba nooit de 'gekke oproerkraaiër' geweest die soms wordt beschreven. Integendeel: hij leek eerder iemand die juist té open en te goedgelovig was, wat hem uiteindelijk fataal werd. De redacteur vroeg me of ik daar een boek in zag. Mijn eerste idee was een bloemlezing van Lumumba's toespraken en brieven, met een inleiding en wat context.

Dat plan leek haalbaar, zeker met het oog op 2025, het jaar waarin Lumumba honderd zou zijn geworden. Ik begon teksten te selecteren en te vertalen uit het Frans. Dat liep vlot, en ik kreeg ook toestemming van Lumumba's erfgenamen. Toch raakten we met de uitgever verstrikt in juridische rompslomp. Uiteindelijk stelde ik voor om er dan maar een volledig eigen boek van te maken, wat ook betekende dat ik me moest beperken in de lengte van citaten alsook het aantal.

Tijdens het lezen van Lumumba in 2023 en begin 2024 groeide mijn ambitie. Ik wilde mijn eigen verhaal verweven met zijn ideeën en tegelijk breder de geschiedenis van zwarte ontvoogding en radicale tradities wereldwijd erin vervatten. Ik zag Lumumba als een van de vele sleutelfiguren in die lange strijd. Zo groeide het boek uit tot wat het nu is: een kort, persoonlijk en toegankelijk essay dat vooroordelen uitdaagt en uitnodigt tot anders kijken.

Hoe lang heb je aan dit boek gewerkt, en hoe zag dat proces eruit?

Ik heb ongeveer anderhalf jaar aan het boek gewerkt, niet voltijds. Gemiddeld was ik er zo'n twee dagen per week mee bezig. Het schrijfproces liep grotendeels parallel met mijn lezen en denken: schrijven, herlezen, verdiepen en opnieuw schrijven.

Welke rol speelt research in jouw schrijfproces?

Research speelde een beperkte rol. Ik heb me vooral gebaseerd op het boek met toespraken en brieven van Lumumba, samengesteld door Jean Van Lierde. Ik deed geen archiefonderzoek en interviewde geen tijdgenoten. Het vertrekpunt was wat al bestond.

Lumumba fungeert in het boek als een denker via wie ik mijn eigen verhaal vertel en aandacht vraag voor het belang van zwarte ontvoogding binnen een breder, universeel humanisme. Het is geen academisch of historisch standaardwerk, maar een filosofisch essay, doorspekt met persoonlijke ervaringen. Dat is een bewuste keuze.

Wat hoop je dat lezers meenemen uit dit verhaal?

Dat vrijheid relationeel is: als ik niet vrij ben, ben jij dat ook niet echt. We zijn als mensen fundamenteel met elkaar verbonden. De strijd voor ontvoogding begint vaak bij identiteit, maar mag daar nooit eindigen. Het uiteindelijke doel is de bevrijding van de hele mensheid, en dat kunnen we alleen samen bereiken — niet door nieuwe muren op te trekken.

Welke thema's wilde je met je boek aankaarten?

Ik wilde laten zien hoe structureel racisme, grensbeleid en kapitalisme met elkaar verweven zijn, en welke gevolgen dat heeft voor mensen en samenlevingen.

Hoe kies je de toon en stijl van je verhaal?

Ik vertrek bewust vanuit het persoonlijke. Van daaruit probeer ik een universeel verhaal te vertellen over menselijke waardigheid en verbondenheid.

Welke boeken of auteurs hebben jou beïnvloed bij het schrijven van dit werk?

Dat zijn er heel wat. Onder essayisten denk ik bijvoorbeeld aan Ta-Nehisi Coates en Teju Cole. Daarnaast ben ik sterk beïnvloed door romanschrijvers zoals J.M. Coetzee, Paul Auster, Toni Morrison, Bernardine Evaristo en Chimamanda Ngozi Adichie. Thematisch en filosofisch haal ik veel inspiratie uit denkers als Frantz Fanon en Aimé Césaire, maar ook uit academische auteurs zoals Angela Davis. C.L.R. James en W.E.B. Du Bois.

Zijn er persoonlijke ervaringen die in het boek zijn geslopen?

Zeker. Heel veel zelfs. Dat was een bewuste keuze, omdat ik geloof dat persoonlijke verhalen de lezer dichterbij het denken van Lumumba kunnen brengen.

Gebruik je muziek, beeld of andere kunstvormen als inspiratie?

Niet expliciet, maar ik schrijf vaak met dubmuziek op de achtergrond. Artiesten als King Tubby en Lee “Scratch” Perry komen regelmatig voorbij.

Zijn er passages die volgens jou in het bijzonder voor jongeren interessant zijn?

Ja, de proloog, De extremist, De antiracist, De transfrontalier en de epiloog.

Lees meer over Sibó Rugwiza Kanobana en zijn werk

- [‘Wíé het verhaal vertelt, bepaalt natuurlijk het narratief’](#) - MO*Magazine
- [Sibó Kanobana over 'Congo herlezen' - een nabeschouwing](#) - Letterenhuis
- [Sibó Rugwiza Kanobana wil ‘blank’ niet door ‘wit’ vervangen](#) - De Standaard (achter betaalmuur)
- [In ‘Witte orde’ laat Sibó Rugwiza Kanobana zien dat hij het dekolonisatiejargon tot in de puntjes beheerst](#) - de Volkskrant (achter betaalmuur)